

Guldgubber og grønne skove

Af
skovtaksator Børge H. Larsen
Lindum Skovridergård, Tjele.

Skovhistorisk Selskabs efterårstur, 6. oktober 1990, gik til Hvidkilde skove, udgravningerne ved Lundeborg og Hesselagergård på Fyn.

Et udsnit af de mange deltagere ved Dyrehavegård skovridergård.

Omkring 110 skovhistorisk interesserede fra alle dele af landet samledes ved Dyrehavegård skovridergård, hvor formanden, forstkandidat Kirsten Olesen og greve Ahlefeldt-Laurvig-Lehn bød velkommen.

Derefter indledte skovrideren Ole Fog med at fortælle om skovdistriktets historie, og der blev uddelt en detaljeret ekskursionsfører.

Skovdistriktet er på 1490 ha og beskæftiger en skovrider på deltid, 2/5. Endvidere 1 skovfoged, 9 faste skovarbejdere og 2 traktorførere.

55 procent af skovdistriktet er bevokset med løvtræ, 39 procent med nåltræ og 6 procent med pyntegrønt og juletræer.

Skovene har været under ordnet drift i mange år. Den ældste driftplan er fra 1862, men allerede fra 1754 har der været en egentlig skovadministration.

Den først kendte skovrider er H.H. Fløytrup, der i 1860 blev efterfulgt af H.G. Clausen, der gik af i 1895. Fra 1895 til 1935 var F.V.S. Christiansen skovrider. Han blev efterfulgt af svigersønnen Jørgen Abell, der gik af med pension i 1969. Fra 1969-1981 var skovrideren Poulsen leder af skovdistriktet, og Ole Fog tiltrådte i 1982.

Store forandringer siden 1805

Fra Dyrehavegård begav man sig ind i Hedeskovene, der i dag er på 260 ha, alt er helt bevokset, undtagen søer og moser. I 1805 var der kun 20 ha med skov, resten var naturområde med spredte skovfyr, birk, ene og lyng- og græsbevoksede heder.

Der er sket meget siden 1805. I begyndelsen plantede man

Skovrider Ole Fog fortæller om Skovholm Mose. Fra venstre til højre: Kirsten Olesen, skovfoged H.V. Hansen, Ole Fog, Fogs søn, fru Fog, skovfoged Olav Iversen, Chr. Greve Ahlefeldt-Laurvig-Lehn og skovrider H. Staun.

meget skovfyr. I 1857 begyndte man at forynge nåltræer, og man anlagde bøgekulturer ved såning, 900 kg bog pr. ha. Man fik for mange planter, og så gik man ned til at anvende 300 kg og sluttede med at bruge 150 kg pr. ha. Foruden frø af lokal afstamning importerede man bog, bl.a. fra Karpatherne.

Da skovrider J. Abell kom til, besluttede man, at man ville satse mere på nåltræ; rødgran, ædelgran, douglasgran og andre. Nåltræsbølgen rullede atter frem.

Ekskursionsdeltagerne begav sig ind i bøgeskoven fra 1923 og 1930. Skovrideren fortalte: »Her findes faktisk ikke én anemone, fordi det er 1. generation bøg efter gran«.

Ole Fog fortsatte: »Bevoksningen står lige for hugst. Vi har i bøg indtil 70-årsalderen ført en henholdende hugst, og derefter tyndet kraftigere for at få noget tilvækst på tykkelsen. At bøgene ikke er tykkere skyldes dels den forsigtige hugst, dels jordbunden, meget af det er sand, bonitet 11,0-11,5. Denne bonitering stammer fra Carl Mar: Møller. Det er en højdebonitering. Vi mangler nutidige træmålinger, men det kniber med ressourcerne til at få sådanne foretaget«.

Godsfuldmægtig N.E. Holten fortalte, at han som forststuderende havde besøgt skoven med professor Howard Grøn, der var imod underplantning med bøg under gran. Man mente dengang, at han havde ret. Brugen af små litra, Frimærkeskovbruget er ubeslutsomhedens triumf. Jeg håber, at man vil lave bøgeforryngelser i store sammenhængende flader«.

Skovrider H. Staun fortalte: »Jeg var her på distriktet fra 1949 til 1952. Vi faldt for Abells påvirkninger. Det var næsten en religion for ham, at der skulle hugges svagt i bøg til 70-årsalderen. Er billedet her tilfredsstillende? Det lå Abell fjernt at indføre Schweizer- og Karpatherbøge«.

Forstkandidat Olav Kjersgaard bemærkede: »Kvaliteten af

disse bøge er under det, man kunne vente. Man har givetvis brugt en lokal race. Jeg havde i sin tid en diskussion om fremmede provenienser med Abell og skovrider Bavngaard, Tåsinge; den endte med, at man diskuterede negative grene (en af Bavngaards kæpheste); der var man mere enig«.

Skovholm Mose - et eldorado

Videre gik turen til Skovholm Mose. »Her kan vi se, hvordan her oprindeligt har set ud; hvor smukt her har været«, udtalte Fog.

»I 1862 skrev forstkandidat F. Oldenburg i driftplanen, at man havde trukket granerne for langt ud mod mosekanten. - Man burde have læst Oldenburgs plan. Man kunne have plantet en stabil og robust egeskov. Rødel havde også været godt; den er ved at blive en eftertragtet træart, en erstatning for de »røde« tropiske træarter«.

Skovholm Mose er ved at gro til i birk og pil.

Skovrideren fortsatte: »Gør vi ikke noget, vil det blive til birk og pil. Mosen er et eksremfattigkær dannet som hængesæk, en art højmoser. Mosen er ikke fredet, men der er mellem amtet og godset indgået en aftale om bevaring og pleje«.

Skovfoged Olav Iversen, pensioneret i 1989 og 4. generation som skovfoged på Hvidkilde, fortalte her om en oplevelse fra barndommen: »Jeg har rendt her, siden jeg var 8 år. I tørre somre gik vegetationen op, men forsvandt i fugtige år. I folkemunde kaldes stedet Åkandemosen.

En sommerdag skulle jeg ud at plukke åkander og kom ikke hjem til spisetid. Min far kom herud og råbte på mig. Jeg overvejede, om jeg skulle sig »Halløj«, da der nok ville vanke øretæver. Men da jeg råbte, og vi mødtes, fik jeg en skideballe og ingen øretæver; da var jeg klar over, at far holdt af mig«.

Man diskuterede, hvorfor opvæksten af pil og birk bliver mere og mere kraftig. Botanikeren Jette Baagø mente, at denne tilgroning skyldes tilførelse af næringsstoffer fra luften og udsivning.

Man beundrer synet af de gamle træer tæt ved Skovholm Mose.

Et billede af jernalderen

Om eftermiddagen drog man til udgravningerne fra yngre romersk jernalder; udgravningerne ligger lige nord for Lundeberg tæt ved Storebælts kyst.

Museumsinspektør Per O. Thomsen fortalte: »På vejen fra Gudbjerg til Lundeberg er vi kørt gennem det rigeste område med jernalderfund; 10 kg i guldfund og et endnu større antal i sølv. Der må have ligget et kongedømme, der har haft hovedsæde i Gudme for det halve eller hele Fyn.

Kradser man lidt i mulden, begynder tingene at dukke op. Her ligger utroligt meget, og det er usædvanlig godt bevaret. Indtil handelspladsen ved Lundeberg dukkede op i 1986, troede man ikke, der havde været handelspladser heroppe omkring år 200 e.Kr.

Da man skulle anlægge en ny spildevandslinie, fandt man et intakt lag fra 200 e.Kr.. Man bliver underlig til mode, når man står med noget, som man ikke kender.

Udgravningerne finansieres ved donationer fra flere fonde.

Udgravningerne nord for Lundeberg. Her lå fra år 200-800 en handelsplads.

- Hvad er det, der sker her? Vi får et billede af jernalderen i hele Skandinavien. Det er et dyrt projekt. Indtil 1992 er der lagt 11 mill. kr. i forskningen her. Det er mange penge, men anstrengelserne værd. Vigtigt at oplysningerne når ud til mange mennesker.

Kommunen har modtaget oplysningerne i en meget positiv ånd; arkæologerne føler sig godt behandlet her.

Frederik Sehested, Broholm startede det hele; han gjorde det utroligt flot. I forrige århundrede udgav han pragtværket »Om Fortidsminder og Oldsager fra Egnen om Broholm«; det var det, der satte skub i noget af det, der er sket i dag. Man kiggede på Sehesteds kort og brugte detektoren! Vi kan ikke totalgrave hele stykket. - Pladsen startede omkring 200 e.Kr. og hørte op omkring 800. Langsom men sikkert går den i stå og i glemme, også kongedømmet i Gudme går i glemme. Det eneste, der bliver tilbage, er stednavnene Gudme og Gudbjerg. Det er tankevækkende, at det helt kan gå i glemmebogen.

I udgravningerne finder vi sølv, der er lige så sort som jorden; guld ændres derimod ikke.

Det hele bliver inddelt i felter og gået efter med metaldetektor. Derefter bliver jorden vandsoldet; der finder vi knogler etc. Vi har fundet et kammagerværksted med rester af hjortegevirer; der er fundet et broncestøberi.

Noget af det mest spændende er fundene af de tynde guldgubber med to menneskefigurer præget i de tynde plader. Guldgubber har været brugt som ofringer til guderne«.

Efter det meget inspirerende foredrag takkede Kirsten Olesen museumsinspektøren: »Du sagde, at I ikke graver for din fornøjelses skyld; det tvivler vi på efter den meget levende fremstilling, du har givet. Dejligt, at du vil delagtiggøre os i de spændende resultater«.

Hjortesalen på Hesselagergård

Ad skønne skovveje kørte man til Hesselagergård, hvor selskabet blev modtaget af Henrik baron Blixen-Finecke, der meget fængslende fortalte om den gamle gård.

Der hører 600 tdr. land ager til godset og 400 tdr. land skov. Godset drives med en forvalter og 2 mand. Der er mange bygninger at holde, og det koster dyrt. Ikke så meget hovedbygningen; den er bygget så solidt.

Det er et forsvarsværk, der fremtræder som kansleren Johan Friis' værk, bygget 1538-1548.

Ad smukke skovveje nåede man frem til Hesselagergård.

Man var inde at se de spændende interiører. I Hjortesalen så man malerier malet i kalkfarver i 1560, og de er ret enestående i dansk rumudsmykning. Malerierne repræsenterer jagt, fest og krig, med meget stor detailrigdom. Ægte gevirer blev sat op i det 19. århundrede. Oprindeligt var de af træ eller gips.

Kirsten Olesen takkede baronen: »Vi har mærket de lune vinde og har været glade for, at vi måtte se disse dejlige ting; vi takker for den ypperlige rundvisning«.

»Til slut tak til arrangøren af hele dagens program, skovrider Ole Fog. Du har bundet det hele sammen. Gjort et stort stykke arbejde. Ekstra tak til dig, fordi vi måtte komme«.

Endnu et særtryk fra

RUMMETEREN/SKOVKLUBINFORMATION

der bl.a. er medlemsblad for SiD-skovarbejderklubben, Skovarbejdernes Elevforening, Skovløberforeningen og Klitvæsenets Opsynsmænd (FOK), der hver har 2 medlemmer i bladets bestyrelse.

Tidsskriftet udkommer den 15. i hver måned, juli måned undtaget, og bliver hyppig læst af andre end skovarbejdere, hvilket bladets bestyrelse mener er med til en mere udbredt forståelse for enhver skovbrugers daglige problemer i samfundet.

Det kan nævnes, at Skov- og Naturstyrelsen samt adskillige private skovdistrikter abonnerer på vort tidsskrift.

Rummeteren har eksisteret siden 1969, og SkovKlubInformation startede sine udgivelser i 1976. Siden januar 1987 har disse to blade haft samme redaktion og det månedlige oplag er p.t. 1700. Administration og redaktion har altid været lagt i hænderne på skovarbejdere.

Foruden faglig oplysning og læserdebat bringes også ekskursionsreportager, læserbreve, erindringskildringer fortalt af ældre skovarbejdere o.m.m.

RUMMETEREN/SKOVKLUBINFORMATION har ingen fastlønnede medarbejdere og hidtil kun været baseret på frivillig, solidarisk arbejdskraft.

Med venlig hilsen
Christian Olander

KLIP UD!

KUPON

Sendes til:

Rummeteren/SkovKlubInformation
Tybrindvej 4
5592 Ejby

Ja tak, jeg vil gerne have tilsendt et gratis prøveeksemplar af Rummeteren/Skovklubinformation

NAVN: _____

ADRESSE: _____

POSTNR.: ____ BY: _____

KLIP UD!

